

FINANČNÉ NÁSTROJE POLITIKY SÚDRŽNOSTI V ROKOCH 2014-2020

POLITIKA SÚDRŽNOSTI V ROKOCH 2014-2020

Európska komisia v októbri 2011 schválila legislatívne návrhy týkajúce sa politiky súdržnosti na obdobie rokov 2014-2020

Tento prehľad je súčasťou informačného balíka, ktorý poukazuje na hlavné prvky budúceho prístupu

Obsah

Čo je cieľom?

Čo sa navrhuje?

Čo sa zmenilo v porovnaní s obdobím rokov 2007-2013?

Aké sú praktické účinky?

Finančné nástroje predstavujú spôsob účinného vynakladania a využívania zdrojov politiky súdržnosti pri dosahovaní cieľov stratégie Európa 2020. Finančné nástroje podpory investícií prostredníctvom pôžičiek, záruk, kapitálu a iných zabezpečovacích mechanizmov vrátane záruk pre Európsky sociálny fond (ESF) založených na jednotlivých politikách, ktoré sa môžu skombinovať s úrokovými dotáciami alebo dotáciami na záručné poplatky v rámci rovnakej operácie, sú určené na potenciálne hospodársky životaschopné projekty.

Finančné nástroje – okrem zrejmých výhod z dlhodobého recyklovania fondov – pomáhajú mobilizovať dodatočné verejné alebo súkromné investície s cieľom zamerať sa na zlyhania trhu v súlade s prioritami stratégie Európa 2020 a politiky súdržnosti. Ich štruktúry plnenia sú spojené s dodatočnou odbornosťou a know-how, čo pomáha zvýšiť účinnosť a efektívnosť pridelovania verejných zdrojov. Tieto nástroje navyše poskytujú množstvo stimulov na lepšiu výkonnosť vrátane lepšej finančnej disciplíny na úrovni podporovaných projektov.

Finančné nástroje sa využívajú na plnenie investícií štrukturálnych fondov od programového obdobia 1994-1999. Počas súčasného programového obdobia 2007-2013 sa zvýšila ich relatívna dôležitosť. Aktuálne predstavujú približne 5% z celkových zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR). Vzhľadom na súčasnú hospodársku situáciu a čoraz väčší nedostatok verejných zdrojov majú finančné nástroje zohrávať ešte výraznejšiu úlohu v politike súdržnosti v programovom období 2014-2020.

Čo je cieľom?

[↑ Späť na začiatok](#)

Európska komisia, vychádzajúc zo skúseností z uplatňovania finančných nástrojov v súčasnom a minulom cykle politiky súdržnosti a pri hodnotení významu, ktorý sa im prikladá vo viacročnom finančnom rámci na obdobie rokov 2014-2020, navrhuje ďalej rozširovať a posilňovať využívanie finančných nástrojov v budúcom programovom období ako účinnejšiu a udržateľnejšiu alternatívu na doplnenie tradičného financovania založeného na grantoch.

Čo sa navrhuje?

[↑ Späť na začiatok](#)

Návrhy Komisie na podporu a zvýšenie využívania finančných nástrojov v rámci politiky súdržnosti v programovom období rokov 2014-2020:

- » poskytovať členským štátom EÚ a regiónom väčšiu flexibilitu z hľadiska cieľových odvetví a štruktúr uplatňovania;
- » poskytovať stabilný implementačný rámec založený na jasnom a podrobnom súbore pravidiel, ktorý vychádza z existujúcich usmernení a skúseností v praxi;
- » využívať synergie medzi finančnými nástrojmi a inými formami podpory, ako sú granty; a
- » zabezpečovať kompatibilitu s finančnými nástrojmi vytvorenými a zavedenými na úrovni EÚ na základe pravidiel priameho riadenia.

V návrhu nariadenia preto Komisia navrhuje osobitnú časť o finančných nástrojoch – hlavu IV (články 32 až 40), v ktorej sa stanovujú spoločné ustanovenia pre päť fondov spoločného strategického rámca (SSR)⁽¹⁾. Takto bude možné jasnejšie predstaviť špecifické vlastnosti nástrojov a regulačné požiadavky. Podrobnosti uplatňovania sa ďalej stanovujú v súvisiacich sekundárnych právnych predpisoch (delegované akty a vykonávacie akty).

Preto bude existovať jednotný súbor pravidiel týkajúci sa finančných nástrojov pre všetkých päť fondov SSR, ktorý zabezpečí úplný súlad s ustanoveniami rozpočtového nariadenia.

Čo sa zmenilo v porovnaní s obdobím rokov 2007-2013?

[↑ Späť na začiatok](#)

Rozšírenie pôsobnosti finančných nástrojov

Pravidlá navrhnuté pre finančné nástroje na roky 2014-2020 na rozdiel od programového obdobia rokov 2007-2013 nevyhranujú odvetvia, príjemcov, typy projektov a činností, ktoré sa majú podporiť. Členské štáty a riadiace orgány **môžu využívať finančné nástroje. Tieto môžu súvisieť so všetkými tematickými cieľmi, na ktoré sa vzťahujú operačné programy (OP)**, a všetkými fondmi, kde je to účinné a efektívne.

Nový rámec obsahuje aj jasné pravidlá, ktoré umožnia lepšie **prepojenie finančných nástrojov s inými formami podpory, predovšetkým s grantmi**, čo podnieti vytvorenie dobre prispôbených mechanizmov pomoci, ktoré spĺňajú špecifické potreby členských štátov alebo regiónov.

Finančné nástroje sú špeciálnou kategóriou výdavkov. Ich úspešnosť a uplatňovanie závisia od správneho vyhodnotenia nedostatkov a potrieb trhu. V súvislosti s OP preto existuje nové ustanovenie, podľa ktorého **by finančné nástroje mali byť vytvorené na základe hodnotenia *ex ante***, ktoré identifikuje zlyhanie trhu alebo suboptimálne investičné situácie, resp. investičné potreby, možnú účasť súkromného sektora a výslednú pridanú hodnotu príslušného finančného nástroja. Toto hodnotenie *ex ante* zabráni aj prekryvaniu a nesúladu finančných nástrojov uplatňovaných rôznymi aktérmi na rôznych úrovniach.

Rozsah nových možností uplatňovania

V členských štátoch a regiónoch existujú výrazné rozdiely v operačnom prostredí finančných nástrojov a aj v administratívnej kapacite a odbornosti, ktoré sú potrebné na ich úspešné vykonávanie. Návrh Komisie v tejto súvislosti ponúka rôzne možnosti vykonávania, z ktorých si členské štáty a riadiace orgány môžu vybrať najvhodnejšie riešenie. Politika súdržnosti môže podporovať:

1 **Finančné nástroje zriadené na úrovni EÚ** a riadené Komisiou v súlade s rozpočtovým nariadením (priame riadenie).

Príspevky OP k finančným nástrojom budú v rámci tejto možnosti vyhradené na investície v regiónoch, z ktorých príspevky pochádzajú, a na činnosti, na ktoré sa OP vzťahuje. Čo sa týka riadenia a kontroly, platia rovnaké pravidlá ako pre finančné nástroje vykonávané v rámci priameho riadenia.

---

(1) Európsky fond regionálneho rozvoja (EFRR), Európsky sociálny fond (ESF), Kohézny fond (KF), Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EPFRV) a Európsky fond námorného a rybného hospodárstva (EFNRH).

- 2 **Finančné nástroje zriadené na vnútroštátnej/regiónálnej úrovni** a riadené v súlade s návrhom nariadenia o spoločných ustanoveniach a súvisiacimi sekundárnymi právnymi predpismi (spoločné riadenie). Riadiace orgány majú možnosť poskytnúť pre tieto nástroje programové zdroje na:
- a. **už existujúce alebo novovytvorené nástroje**, prispôbené špecifickým podmienkam a potrebám; a
  - b. **štandardizované nástroje** (štandardné riešenia) s vopred zadefinovanými a stanovenými podmienkami vo vykonávacom akte Komisie. Tieto nástroje by mali byť pripravené na bezproblémové zavedenie do praxe.
- 3 **Finančné nástroje pozostávajúce výlučne z pôžičiek alebo záruk** môžu zavádzať priamo samotné riadiace orgány. V takýchto prípadoch dostanú riadiace orgány náhradu na základe skutočne poskytnutých pôžičiek alebo súm záruk zablokovaných pre nové pôžičky, avšak bez možnosti uplatňovať si náklady alebo poplatky za riadenie voči fondom SSR.

Flexibilnejšie mechanizmy spolufinancovania a dodatočné finančné stimuly

- 1 Na príspevky k **finančnému nástroju na úrovni EÚ pod vedením Komisie** (možnosť 1 uvedená vyššie) je potrebné naplánovať v OP osobitnú prioritnú os. Miera spolufinancovania pre túto prioritnú os môže dosiahnuť až 100%.
- 2 V prípade príspevkov na **vnútroštátne alebo regionálne finančné nástroje pod spoločným riadením** (možnosti 2 a) a b) uvedené vyššie) majú riadiace orgány uskutočniť príspevky postupne. Do vyhlásenia o platbe majú tiež možnosť zahrnúť predpokladané vnútroštátne príspevky, ktoré sa majú zmobilizovať na úrovni finančného riadenia na zodpovedajúce dvojročné obdobie (napr. vo forme spoločnej investície zrealizovanej na úrovni konečných príjemcov). Prihlášky na platby by mali v prípade výpočtu postupne zrealizovaného príspevku zohľadňovať kapitálové požiadavky finančného nástroja počas maximálne dvoch rokov (v súlade s podnikateľským plánom), ako aj zostatok skôr vyplatenej, ale nespotrebovanej podpory OP, ktorá je dostupná na úrovni finančného nástroja, a zodpovedajúce vnútroštátne príspevky.

Čo sa týka finančných stimulov, podiel spolufinancovania z EÚ sa zvýši o desať percentuálnych bodov v prípadoch, keď bude prioritná os úplne zrealizovaná prostredníctvom finančných nástrojov.

Jasná pravidlá finančného riadenia

Na základe aktuálneho usmernenia, ktoré členskými štátmi vydal Výbor pre koordináciu fondov (COCOF), návrh Komisie zabezpečuje na obdobie rokov 2014-2020 kontinuitu a istotu finančného riadenia príspevkov EÚ k finančným nástrojom. Nový rámec obsahuje jasné pravidlá z hľadiska kvalifikácie finančných tokov na rôznych úrovniach finančných nástrojov a zodpovedajúcich požiadaviek oprávnenosti alebo nárokovateľnosti. Navrhnuté sú nasledujúce ustanovenia:

- » príspevky EÚ k finančným nástrojom sa musia umiestniť na úročených účtoch v členských štátoch alebo sa musia dočasne investovať v súlade so zásadami obozretného finančného riadenia;
- » úroky alebo iné zisky generované na úrovni finančného nástroja pred poskytnutím investície konečným príjemcom sa musia využiť na rovnaké účely ako pôvodný príspevok EÚ;
- » podiel EÚ na kapitálových zdrojoch splatených z investícií sa musí opätovne využiť na ďalšie investície v rovnakom alebo inom finančnom nástroji v súlade s cieľmi OP;

- » podiel EÚ na ziskoch, prírastkoch alebo výnosoch generovaných investíciami sa má využiť na:
  - náklady/poplatky na riadenie;
  - preferenčnú odmenu investorov pôsobiacich na základe zásady investora v trhovom hospodárstve (MEIP) a na poskytovanie spoločných investícií na úrovni finančného nástroja alebo konečného príjemcu a/alebo;
  - ďalšie investície do rovnakého alebo iného nástroja v súlade s OP.
- » Kapitálové zdroje a zisky a iné prírastky alebo výnosy vyplývajúce z príspevkov EÚ k finančným nástrojom sa musia využiť v súlade s cieľmi OP po dobu aspoň 10 rokov po jeho závierke.

Zjednodušené podávanie správ o pokroku vykonávania

Dostupnosť monitorovacích údajov o využívaní rozpočtových prostriedkov z fondov SSR a podávanie správ o týchto údajoch majú vzhľadom na špecifické procesy a štruktúry uplatňovania finančných nástrojov rozhodujúci význam pre všetky zainteresované strany v oblasti politiky súdržnosti. Umožňujú vyvodzovať závery o skutočnej výkonnosti podporovaných nástrojov a prispôbeniach, ktoré môžu byť potrebné na zabezpečenie ich účinnosti. Nový rámec si preto vyžaduje, aby riadiace orgány zaslali Komisii konkrétnu správu o operáciách obsahujúcu finančné nástroje ako prílohu k výročnej správe o vykonávaní.

Aké sú praktické účinky?

[↑ Späť na začiatok](#)

Návrh Komisie poskytuje členským štátom a riadiacim orgánom väčšiu flexibilitu pri navrhovaní programov, a to pri výbere realizačných investícií prostredníctvom grantov a finančných nástrojov, ako aj pri výbere najvhodnejšieho finančného nástroja. Poskytuje aj väčšiu zrozumiteľnosť a istotu v právnom rámci finančných nástrojov.

Posilnenie finančných nástrojov ako katalyzátora verejných a súkromných zdrojov z rozpočtového hľadiska pomôže členským štátom a regiónom dosiahnuť úroveň strategických investícií, ktoré sú potrebné na realizáciu stratégie Európa 2020.

Širším uplatňovaním finančných nástrojov a ich prispôbením špecifickým potrebám regiónov a ich cieľových príjemcov možno okrem toho výrazne zvýšiť prístup k financovaniu v prospech širokého spektra sociálno-ekonomických subjektov v praxi. Budú slúžiť napríklad podnikom investujúcim do inovácií, domácnostiam, ktoré chcú zvýšiť energetickú účinnosť svojich príbytkov, jednotlivcom, ktorí majú záujem zrealizovať svoje podnikateľské nápady, ako aj projektom verejnej infraštruktúry alebo výrobných investícií, ktoré spĺňajú strategické ciele politiky súdržnosti a dosahujú očakávané výstupy jej programov.